

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetően: Egy négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye egyszeri iktatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri iktatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Opellik Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haassenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden iktatás után 30 ujkrjazár.

Komlóssy Imre.

Debreczen, a délibábos magyar alföld csöndes városa évek óta folytonos emelkedésben van, s a tevékenység szellemi és anyagi terén megindult mindennemű mozgalom már eddig is jóformán megváltoztatta előbbi arczatát s még több változást ígér. Ugy, hogy a ki húsz év előtt látta s húsz év múlva fogná meglátni, aligha ismerne reá.

A közelebbi napokban azonban a szokottnál is élénkebb, zajosabb a jó Debreczen. Az ország minden vidékéről összegyűlt hazai dalárdák tartják ott évi országos gyűléseket. Nem mondjuk, hogy ebben a debreczeni országos zajban a legkitünőbb hang épen azon férfiúé lett volna, kinek pedig épen ez alkalomból közöljük arczképét, t. i. Komlóssy Imréé. Ellenkezőleg; meg vagyunk győződve, hogy az összes dalárdások közt senki sem viselte magát csöndesebben, mint e szerény férfiú. Azonban ő levén épen a debreczeni (s ezuttal tehát központi) dalárda elnöke, egyik elnöke egyszersmind az országos dalárünnepélyt rendező nagy bizottságnak is; azt hisszük, ez elég alkalmat ad azon régebbi ohajtásunk teljesítésére, hogy ez ép oly igénytelen, mint érdemtelen férfiút olvasóinknak bemutat-hassuk. Az alkalom csak esetleges, egyik a sok közül, mert ugyanő számos, a dalárdáknál sokkal gyakorlatibb egyesületeknek is részint választmányi tagja, részint elnöke, többnyire mozgó lelke.

Született Debreczenben 1813. július 5-kén Komlóssy Dániel és Konthy Juliána szüleitől. Atyja Debreczennek tisztelt polgára, számos évekig senátora s az 1825-, 1830- és 1832-ik országgyűléseken követe volt. Gyermekai nevelésére igen sok gondot fordított. Imrét 1826-ban Eperjesre küldé idős testvérével Lajossal, hol a később oly kitünő tudós és jeles debreczeni tanár Vecsey József nevelői felügyelete alatt nagy szorgalommal képezte magát s különösen a német nyelvet, melyért Eperjesre küldetett, elsajá-

titá. A következő évben visszatért a debreczeni ref. kollégiumba, hol mindig a kitünő tanulók között volt.

Iskolái végeztével az 1832—36-iki pozsonyi országgyűlésen Poroszlay Frigyes Debreczen egyik követének oldalánál töltötte a jurátusi éveket, majd 1836-ban ügyvédi oklevelet nyervén, elébb Szabolcsmegye tiszteletbeli aljegyzője, aztán Bihar megye rendes aljegyzője lett. Édes atyja 1845-ben meghalván, tisztességes birtokának kezelése a gazdálkodáshoz vonta őt, s a kezdő gazdaságba, mint mondani szokás „menyecske is kellett a házhoz.“ Őt ebben is nem az

lás-szerzés végett. Ő az országgyűlésnek tagja maradt mindvégig, miért is a világsi katastrofa után neki is annyiakkal bujdoskolnia kellett; 1850-ben hadi törvényszék elé állíttatván, kötél általi halálra ítéltetett, azonban szerencsecsillaga azon néhányak közé vezérlé, kik Haynau által, a kamarillávali történt összekocczanása alkalmából, szabad lábra helyeztetek.

A közelmúlt időkben visszavonult a hatósági közhivataloktól, nem fogadta el 1861-ben az egy szivvel, lélekkel felajánlott városi főkapitányi tisztséget sem, de csak azért, hogy mint magán ember a közügy előmozdítását társadalmi téren annál nagyobb mérvben eszközölje. A virágzó „István“ gőzmalom társulat, a szilárd hitelű debreczeni takarékpénztár, a dalárda és a színházi bizottmány buzgón és tapintatosan vezetett elnöksége mellett ő számtalan egyletnek tevékeny választmányi tagja, városi képviselő, egyháztanácsos és az egyházi gazdasági bizottmány elnöke. Egyszóval, soha nem vonult ő vissza semmi szép és hasznostól, a mi a közügy emelését czélozza; a Debreczenben fennálló számos egylet alapításában tevékeny részt vesz, a jótékonyt vágyó állásához mértén kiválólag gyakorolja, s e tekintetben nem marad hátra Debreczen azon derék polgáraitól, kiknek neve az egész országban is ismeretes áldásos jótékonyágokról.

Komlóssy Imre nevét azonban különösen az ingyen-iskolázás ügye körül szerzett érdemei tartandják meg hosszabb időig az utókor előtt. Ő volt az, ki ezelőtt mintegy

hat évvel megpendité ez eszmét, ő volt, ki az akkor nem a legnagyobb rokonszenvvel fogadott elvet nem hagyá feledésbe menni, hanem türt, fáradt és munkált, míg végre f. évi június havában az egyháztanács az ő indítványára az ingyen-iskolázás fontosságát és szükségét elvben kimondotta, majd a költségek fedezésére pótdót rendelt,

KOMLÓSSY IMRE.

érendek, hanem a sziv vonzalma vezette, megismervén s megszeretvén Bihar megye főszolgabirájának Thurzó Jánosnak leányát: Rózsát, kivel ez év óta boldog házasságban él.

Az örökké emlékezetes 1848-iki országgyűlésen Debreczen város képviselőjévé választatott; mint ilyen az országgyűlés Debreczenbe költözésekor előreküldetett szál-

míg a városi közgyűlés, szintén az ő ösztönzése folytán, pár hó előtt feltette a mű koronáját az által, hogy a hiányzó évi tizezer forint fedezésére ezer hold földet az ingyenes iskolázás alapjául kihasítatott, s eképen el lön érve azon cél, mely mindig hő ohajtásai közé tartozott, s Debreczennek jutott ez által a dicsőség: a népnevelés zászlóját hazánk valamennyi városa között első helyen lobogtatni.

Ily számos teendő között időt tud szakítani ő még a hazai irodalom ápolására is, melynek mindig hő pártolói közé sorakozott. Ugyanis számos kéziratban heverő apró költeményén s egyéb dolgozatain kívül 1866-ban Németországban tett utazása eredményül a múlt évben kézirat gyanánt kiadott „Uti levelei“ vel lépett, nem annyira a nagy közönség, mint inkább a baráti kör elé; a szerény mű azonban, melyet a minap közölt kivonatból némileg a „Vasárnap Ujság“ olvasói is ismernek, sok oly műnél jelesebb, mely nagy igényekkel lép a közönség elé.

Komlóssy Imre jellemének uralkodó vonása az önzéstelen szerénység; ő soha sem keresi a közönség tapsait; a mit tesz, szive sugallatából s nem hiú érdekből teszi; ritka becsületessége, jellemzilárdsága mindenki becsülésére, tiszteletére érdemesíti; ritka képzettsége, széles ismeretei s tapintatos ügyessége által pedig csaknem biztos sikert képes szerezni az ügynek, melynek élére állott, az eszmének, melyet megpendített.

Adjon isten sok ily tevékeny, buzgó és mivel polgárt magyar városainknak, melyek mindenikében annyi mozgató erőre van még szükség, annyi előmenetelre pályatér s annyi jóra és nemesre anyag!

A vén poéta.

Belé szerettem egy ifju leányba,
Belém meg egy vén asszony szeretett;
Amaz a múzsa, ez gonosz röstségem,
Nem rázhatom le e kisértetet;
Míg én a dalok szűzéért esengek,
Rám csimpalykózik ez agg ördögboroda.
Be keserves a vén poéta dolga!

Mint a czimbalmon a verő bot: szökdel,
Tánczol fejemben érzelmim raja;
De míg időzöm, a zsongó csoport már
A heverőtől tova szárnyala. —
Mikor oly jó, hajh! pamlagomra dölve,
Szobám padlását nézni elmerengve,
S pipám kék füstjét, mint úszik kerengve!

Eszméim: pusztán nyargaló csikók, a
Pányvát nyakokba csak ritkán vetem,
Sötét és piros szőlőfürtök, nagyobb
Része tőkéjén vesz, le nem szedem.
Hogy is nem csordúl — gyakran gondolám már —
Mint édes must: a költés aranyhabja,
Önnön magától a költői csapra.

Bizony jó volna, — a helyett, hogy annyi
Sok éven által gyötörje magát —
Minden poétát a sajtóba tenni,
S mind kisajtolni, mit csak lelke ad.
Menne dolgára! tenne mást is! álma
Honából lépne a valóra sarka!
Ne untalan csak dalt dudoljon ajka!

Valót, valót! A költésnek mi haszna!
A tyúk is költ, de őm csirkét nevell!
A poéta: ez égi fiastyúknak
Csirkéit nyársra ki húzhatja fel?
Dalol a bakter is, de mint a költő,
Nem mászik fel a légbe s bérczetőre, —
Itt lenn a faluviskók gondos őre!

Oh naplopó faj! rímeket faragesál,
S nem látja, hogy vén háza roskadoz;
Költői méne nyerít, tombol, ugrik,
S dolgozó lova béna, sánta, rosz;
Verse kerekded; maga hitvány, száraz;
Eszméi: dús táp, ezrek vacsorája, —
S arra nem gondol: lobog-e konyhája?

Nagyokat ásít üres csúre, csupán
Serdülő lyánya lesz majd: eladó.
Kölesön vegyen? A poéta bőrere
(Ha jubhór volna!) nem ad a zsidó. —
Sajtóba véle, mondom! hadd szakadna
A tollrágásnak mindörökre vége;
Be megköszönné dolgos felesége!

Ifjú költőről szólok! — a vén, a röst
Poétából már többé mi sem lesz,
Kenyért keressen? bezzeg az, — kenyeret
Ő csak az asztalfiókban keres.
Ingyen él! sem gazda, sem poéta,
S csak akkor ugrik egyet szárnyas méne,
Ha tüzes üszköt dognak a fülébe. —

Károly! ki Szász vagy, s mégis lófő székely;
Endre! ki Tót vagy, s mégis hű magyar,
Kiknél a rím s a mérték csínját-bínját
Könnyen forgatja még az ifju kar,
Segítsetek a röstön! én csak szüljem
Dalgyermekim', — s ti, dugjátok sorjába,
Ezt: úrköntösbe, amazt: pörgunyába!

Szemere Miklós.

A dal varázsa.*)

„Aludj!“ — szólott az anya kisedéhez, —
Aludj el kedves, drága gyermekem!
Már késő est van... nemsokára éj lesz,
S te még szünetlén ébren vagy velem.
Aludj! oh hunyd be kis szemed pilláit,
Uj éltet ad az enyhe nyugalom;
Midőn az első sugár bévilágít,
Keblemre veszek újra, angyalom!“

A jó anya sokáig így beszélt még,
Beszélt, könyörgött, lágyan, szeliden:
Oh de a kised nem érté beszédét
S nyugtalan zajgott kis bölcsőjében.
De... halkán nyílt, nyílt az anyának ajka
S rajt' méla hangok titkos árja kelt,
Mely összefolyt egy andalító dalba...
S a kised csöndes, alvó, néma lett. —

— Beszélt az ifju, ah! beszélt a lánynak
Hő szerelemről, mélyen, lelkesen!
Elmondá álmit: mily magasra szállnak,
S hogy őt nem érté eddig senkisé...
Beszélt! a mit csak érzett szive, lelke,
Elsúgva vágyit, nagy reményeit...
Elsírta néki, hogy mit érdemelne
S hogy ő e nélkül el van veszve itt!

A lány hallgatta... rezdült szíve húrja,
De télt viszhangot lelke nem adott:
Hitét a kétely gyakran összedúlta
S még érzett benn egy titkos hézagot...
De jött egy alkony, csöndes, mint az ünnep,
S a légen át lágy hurok hangja szállt...
A lány hallá... s a kételyek eltűntek.
S ment, ment... hol rá a dalnak ifja várt!

— Mély álmom ült lelkén egy büszke népnek,
Mely hős volt egykor, hős és rettegett!
Alvó testére rút férgek jövének
S szívta belőle vért és életet...
S jöttek próféták, kik szentelt szavakkal
Hirdették a nagy Nemezis tanát,
Buzdítva őket, mint egy őrző angyal
S oszlatva álmuk vésztes mámorát...

És mind hiába! A nép nem, nem ébredt!
Mindegyre gyűlt a vész fejkök fölé...
Következének nehéz, súlyos évek
S lelkök szünetlén mély álmok födé. —
De... megzendült egy lelkes, drága órán
Megzendült a szép, harsány induló!
A harcizdal szólt... s a szellők széthordván
Lőn ébredés, nagy, igaz, nem muló!

* Szavalja szerző a debreczeni országos dalárünnep művészi hangversenyén.

Im a dalok szent, búbajos beszéde
Megérteté, mit a szó nem tudott:
A csecsemőnek álmat csalt szemére,
Szerelméhez az ifju így jutott!
Ez öntött lángot a holt nép szívébe!
S ez hoz e földre még örök derüt! —
Daloljatok! mert a dalok beszéde
Isten szava, mely alkot mindenütt!

Benedek Aladár.

Néhány nap Franciaországban.

IV.

Tudom, hogy ha még hetekig időzöm is Havreben, könnyen találok újabb meg újabb élményeket, melyek kellemessé teszik maradásomat. De időm ki volt mérve: mennem kellett. Miután néhány napot folyvást a kikötőben, a hajózási kiállításban s általában egy tengeri városban töltöttem, nehéz lett volna a víztől azonnal megválnom: tehát Havreből hajón indultam további utamra. A mint a dagály ideje eljött, megindultunk egy kis gőzösön, mely dunai személyszállító hajóinktól csak abban különbözött, hogy vagy másfél lábbal mélyebb járatu és jóval szégyesb butorzatu s általában kevésbé kényelmes volt, mint ezek. Külföldön, mint tudjuk, nem is annyira kényes az utazó közönség. A vaspályák is rendszeren egyszerűben butorozvák, hanem minden közlekedés sokkal olcsóbb is mint nálunk. Különben mindenki tudja, hogy nem ezen egyszerűbb butorzatból ered az olcsóbság. Ott a közlekedési vállalatok egész berendezése is sokkal takarékosabb; de különösen sokat tesz az égő anyag általános olcsóbsága s a rendkívül nagyobb forgalom. Csakis ezen tényezőkösszevetésére idézheti elő a forgalmi olcsóbságot.

A mint a kikötőből kiértünk, a Seine torkolatán keresztbe egyenesen Honfleurnek, mely a Seine tengerbe ömlésénél a bal parton, Havre-vel szemben esik, — tartottunk. Rég időben Honfleur volt az, a mi most Havre; sőt mikor Havreban még alig volt néhány halász-kunyhónál egyéb, Honfleurt már számos spanyol és portugall vitorlás látogatta. A kereskedelmi forgalom ily elterelését (mint a II. cikkben említve volt) egyenesen I-ső Ferencz kegyeinek tulajdonítják. Különben, mint tudjuk, ritka eset, hogy a kereskedelem azon irányt vegye, melyet neki a hatalom készít. A változás magva itt is csak abban rejlik, hogy a természetes előfeltételek mindkét helyt egyformák voltak, s a két hely közt levő távolság alig másfél mértföldnyi: így a hajósra nézve könnyű volt a választás, oda menni, hol rá némi előny vár.

Honfleur ma mintegy 9–10 ezer lakost számlál. Csendes, nyugodt városka. Jövedelme halászatból, s tengerfürdők látogatóitól s a közelebbi időkben kissé élénkülő vas-, épületfa- és készén-kereskedésből van. Ugy látszik, hogy a fürdővendégeket a közel eső Trouville és Deauville, hol a partok finom homokja kedvesebbé teszi a fürdést, mielőbb el fogják csábítani. Honfleur majdnem egyetlen nevezetessége sz. Katalin egészen fából épült régi temploma, melyben Quellin Erasmus, Rubens tanítványának a mint Jézus a keresztet viszi s Jordaens-nek Jézust az olajfák hegyén ábrázoló olajfestményei láthatók. Honfleur kikötője szép. Itt szállt Lajos Fülöp, nejével Amáliával 1848-ban „Express“ angol gőzösrre, hogy Angolországba meneküljenek.

Tovább is, Rouenig, a Seinen folytattam útamat. A Seine e része kevés érdekeset mutathat s ha külön az itteni hajózási intézmények nem érdekelnek, könnyen elhatározhattam volna magamat az első vaspályá-